

MUZEUM PIERWSZYCH PIASTÓW NA LEDNICY
MUSAEUM PRIMORUM PRINCIPUM EX STIRPE PIASTEA IN LEDNICA

MORTUI VIVENTES OBLIGANT.

CMENTARZYSKO
WCZESNOŚREDNIOWIECZNE
W DZIEKANOWICACH

MORTUI VIVENTES OBLIGANT.

EARLY MEDIEVAL
CEMETERY
AT DZIEKANOWICE

Redakcja
Jacek WRZESIŃSKI

LEDNICA 2022

BIBLIOTEKA STUDIÓW LEDNICKICH, t. XLII, seria B1
FONTES
tom 11

Komitet redakcyjny serii:

Andrzej M. Wyrwa (redaktor naczelny), Jarosław Jarzewicz (z-ca redaktora naczelnego),
Wojciech Chudziak, Andrzej Kowalczyk, Jan Święch, Jacek Wrzesiński,
Paweł Sankiewicz (sekretarz)

Recenzenci: dr hab. Barbara Kwiatkowska prof. UW (Wrocław)
prof. dr hab. Arkadiusz Marciniak (Poznań)

Tłumaczenia: Agata Drejer-Kowalska

Fotografie: Mariola Józwickowska, Piotr Namiota,
Jacek Wrzesiński, Mateusz Wrzesiński

Rysownicy: Paweł Iwanowski, Dorota Jagłowska,
Jolenta Kędelska, Wojciech Kujawa, Marian Łomnicki

Opracowanie tablic do katalogu: Tomasz Kasprowicz

Projekt okładki: Wojciech Kujawa

Redakcja: Roman Bąk

Skład i łamanie: Justyna Nowaczyk

Druk i oprawa:

Drukarnia Biały Kruk Milewscy
ul. Tygrysia 50, Sobolewo,
15-509 Białystok

DOI: 10.34698/bsl.42.2022

ISSN 1732-5471

ISSN 2083-0920

ISBN 978-83-61371-96-0

Wydanie książki dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

**NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA**
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Wydawca:

WIELKOPOLSKA

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

**MUZEUM
PIERWSZYCH PIASTÓW**
NA LEDNICY

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy z siedzibą w Dziekanowicach, 62-261 Lednogóra
tel. 61 427 50 10; fax 61 427 50 20; e-mail: sekretariat@lednica.pl

© Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i autorzy 2022

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Jacek Wrześniński <i>Zamiast wstępu</i>	9
<i>Instead of an introduction</i>	9
Jacek Wrześniński <i>Dzieskanowice – o badaniach, ludziach i zobowiązaniach słów kilka</i>	11
<i>Dzieskanowice – a few words about research, people, and commitments – Summary</i>	16
Józef Dobosz <i>Duchowość społeczności państwa piastowskiego od drugiej połowy X do XIII wieku</i>	19
<i>Spirituality in the Piast dominion between the second half of the 10th and the 13th century – Summary</i>	34
Zbigniew Dalewski <i>Groby, grody, palatia. Podstawy ideowe monarchii Mieszka I</i>	35
<i>Graves, strongholds, palatia. Ideological foundations of the monarchy of Mieszko I – Summary</i>	44
Jacek Wrześniński <i>Zmarli i ich groby na cmentarzysku w Dzieskanowicach</i>	45
<i>The deceased and their graves in the cemetery at Dzieskanowice – Summary</i>	222
Tomasz Goslar <i>Datowanie grobów cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Dzieskanowicach (stanowisko 22) na podstawie bayesowskiej analizy wyników badań radiowęglowych</i>	233
<i>Dating of graves from the early medieval cemetery at Dzieskanowice (site 22) based on the Bayesian analysis of radiocarbon dates – Summary</i>	245
Władysław Duczko <i>Srebro, które zostało w ziemi pierwszych Piastów. Wprowadzenie do zjawiska skarbu</i>	247
<i>Silver that remained in the soil of the first Piasts. An introduction to the phenomenon of hoard deposition – Summary</i>	251
Hanna Kóčka-Krenz <i>Znaczenie i rola ozdób we wczesnośredniowiecznym społeczeństwie</i>	253
<i>The meaning and role of ornaments in early medieval society – Summary</i>	257
Zdzisław Hensel <i>Podpowierzchniowe analizy monet z Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy</i>	259
<i>Subsurface analyses of coins from the Museum of the First Piasts at Lednica – Summary</i>	262

Anna Wrześcińska <i>Analiza antropologiczna szkieletów z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska Dziekanowice stanowisko 22</i>	281
<i>Anthropological analysis of skeletons from the early medieval cemetery at Dziekanowice, site 22 – Summary</i>	397
Zdzisław Belka, Anna Wrześcińska, Jacek Wrześciński <i>Pochodzenie wczesnośredniowiecznej ludności znad Jeziora Lednickiego: co pokazują sygnatury izotopowe strontu (⁸⁷Sr/⁸⁶Sr)</i> ...	399
<i>The origin of the early medieval Lake Lednica population as revealed by strontium isotope signatures (⁸⁷Sr/⁸⁶Sr) – Summary</i>	409
Mirosław Makohonienko <i>Palinologia wczesnośredniowiecznych grobów ze stanowiska Dziekanowice 22. Charakterystyka depozytów i wskazania przemian środowiska przyrodniczego w obrębie dziekanowickiej nekropolii oraz rejonu jeziora Lednica</i>	411
<i>Palynology of early medieval graves from Dziekanowice, site 22. Characterisation of deposits and indications of changes in the natural environment within Dziekanowice necropolis and the area of Lake Lednica – Summary</i>	456
Anna Wrześcińska, Jacek Wrześciński <i>Pochówki z grobów komorowych</i>	459
<i>Burials in chamber graves – Summary</i>	485
Monika Olszańska, Mirosław Makohonienko <i>Wyniki analizy pyłkowej prób z rowów dookólnych grobów komorowych w Dziekanowicach</i>	487
<i>The results of pollen analysis of samples from ditches surrounding chamber graves at Dziekanowice – Summary</i>	503
Beata Frydryczak <i>Dziekanowice – rekonstrukcje pamięci</i>	505
<i>Dziekanowice – reconstructions of memory – Summary</i>	513
<i>Uwagi końcowe (Jacek Wrześciński)</i>	515
<i>Final remarks (Jacek Wrześciński)</i>	526
<i>Wykaz cytowanej literatury (Jacek Wrześciński)</i>	529
<i>References (Jacek Wrześciński)</i>	529

ZAWARTOŚĆ PŁYTY CD

CONTENT OF THE CD

1 CD

KATALOG GROBÓW 1964-2013 (934 Tablice) (Anna Wrzeńska, Tomasz Kasprzewicz)

CATALOGUE OF GRAVES 1964-2013 (934 Plates) (Anna Wrzeńska, Tomasz Kasprzewicz)

2 CD

1. KATALOG ŹRÓDEŁ 1964-2013 (Jacek Wrzeński)

1. CATALOGUE OF ARTEFACTS 1964-2013 (Jacek Wrzeński)

2. KATALOG WYNIKÓW ANALIZ BOTANICZNYCH DREWNA (Anna Wrzeńska, Marta Rychtarska)

2. CATALOGUE OF THE RESULTS OF WOOD ANALYSES (Anna Wrzeńska, Marta Rychtarska)

Tabela 1. Dziekanowice, stan. 22. Wyniki ekspertyzy botanicznej węgla drzewnych z grobów cmentarzyska (Stanisław Spława-Neyman, Piotr Neyman)

Table 1. Dziekanowice, site 22. The results of botanical analysis of charcoal from cemetery graves (Stanisław Spława-Neyman, Piotr Neyman)

Tabela 2. Dziekanowice, stan. 22. Wyniki ekspertyzy botanicznej drewna z grobów cmentarzyska (Małgorzata Grupa)

Table 2. Dziekanowice, site 22. The results of botanical analysis of wood from cemetery graves (Małgorzata Grupa)

Tabela 3. Dziekanowice, stan. 22. Wyniki ekspertyzy botanicznej węgla drzewnych i drewna z grobów cmentarzyska (Maria Michniewicz)

Table 3. Dziekanowice, site 22. The results of botanical analysis of charcoal and wood from cemetery graves (Maria Michniewicz)

Tabela 4. Dziekanowice, stan. 22. Wyniki analizy dendrologicznych prób węgla drzewnych z grobów szkieletowych (Tomasz Stępnik)

Table 4. Dziekanowice, site 22. The results of dendrological analysis of charcoal samples from skeletal graves (Tomasz Stępnik)

3. WYNIKI OZNACZEŃ WYBRANYCH METALI W PRÓBACH ZIEMI Z NACZYŃ I WIADER (Anna Wrzeńska)

3. RESULTS OF ANALYSES OF SELECTED METALS IN SOIL SAMPLES FROM VESSELS AND BUCKETS (Anna Wrzeńska)

Tabela 1. Dziekanowice, stan. 22. Wyniki oznaczeń wybranych metali w próbach ziemi z naczyń i wiader deponowanych w grobach (Ewa Bulska)

Table 1. Dziekanowice, site 22. Results of analyses of selected metals in soil samples from vessels and buckets deposited in graves (Ewa Bulska)

4. PLANY CMENTARZYSKA nr 1, 2, 3, 4 (**Anna Wrzeńska, Dorota Jagłowska**)
4. PLANS OF THE CEMETERY, NOS. 1, 2, 3, 4 (**Anna Wrzeńska, Dorota Jagłowska**)

Plan cmentarzyska nr 1. Dziekanowice, stan. 22. Plan ogólny – rozmieszczenie grobów

Plan view of cemetery no. 1. Dziekanowice, site 22. General plan view – distribution of graves

Plan cmentarzyska nr 2. Dziekanowice, stan. 22. Lokalizacja grobów z wynikami analiz stabilnych izotopów strontu (Sr) (zgodnie z Tabelą 1)

Plan view of cemetery no. 2. Dziekanowice, site 22. Location of graves with the results of strontium stable isotope analysis (Sr) (according to Table 1)

Plan cmentarzyska nr 3. Dziekanowice, stan. 22. Lokalizacja grobów z datami 14C AMS (zgodnie z Tabelą 1)

Plan view of cemetery no. 3. Dziekanowice, site 22. Location of graves with 14C AMS dates (according to Table 1)

Plan cmentarzyska nr 4. Dziekanowice, stan. 22. Lokalizacja grobów z wynikami badań palinologicznych (zgodnie z Tabelą 1)

Plan view of cemetery no. 4. Dziekanowice, site 22. Location of graves with the results of palynological analysis (according to Table 1)

5. WYNIKI KALIBROWANYCH DATOWAŃ RADIOWĘGLOWYCH PRÓB
44 SZKIELETÓW Z CMENTARZYSKA W DZIEKANOWICACH WYKONANYCH
W POZNAŃSKIM LABORATORIUM RADIOWĘGLOWYM METODĄ 14C AMS (**Tomasz Goslar**)

5. RESULTS OF CALIBRATED RADIOCARBON DATING OF SAMPLES OF
44 SKELETONS FROM THE CEMETERY AT DZIEKANOWICE CARRIED OUT IN
POZNAŃ RADIOCARBON LABORATORY USING 14C AMS METHOD (**Tomasz Goslar**)

6. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA PRÓB Z CMENTARZYSKA
W DZIEKANOWICACH (**Anna Wrzeńska**)

6. PHOTOGRAPHIC DOCUMENTATION OF SAMPLES FROM THE CEMETERY AT
DZIEKANOWICE (**Anna Wrzeńska**)